

НАЦІОНАЛЬНЕ
АГЕНТСТВО
ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський державний університет
Освітня програма	20762 маркетинг
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	075 Маркетинг

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

25.11.2024 р.

Справа № 2006/АС-24

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 07.2 "Управління та адміністрування" у складі:

Труніна Ірина Михайлівна – головуєчий,

Бай Сергій Іванович,

Бардась Артем Володимирович,

Власенко Дмитро Олександрович,

Ігнат'єва Ірина Анатоліївна,

Касич Алла Олександрівна,

Криворучко Оксана Миколаївна,

Кузьмак Олег Іванович,

Ненно Ірина Михайлівна,

Нянько Віталій Миколайович,

Павленчик Наталія Федорівна,

Рудь Дарина Віталіївна,

Шуляр Роман Віталійович,

за участі запрошених осіб:

Люльов Олексій Валентинович – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Сумський державний університет
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	20762
Назва ОП	маркетинг
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	075 Маркетинг
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію з визначенням "зразкова".

За – 13, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Аналіз

У цьому розділі ГЕР надає оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Аналізу» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності за критерієм, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію

Критерій 1. Проектування освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти. За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання затверджуються закладом вищої освіти і мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

Освітня програма "Маркетинг" в повній мірі відповідає Стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня. Запропоновані освітні компоненти забезпечують досягнення програмних результатів навчання.

2. Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідних професійних стандартів (за наявності). Освітні програми, що передбачають присвоєння професійних кваліфікацій, мають забезпечувати виконання вимог відповідних професійних стандартів

Професійний стандарт відсутній.

3. Освітня програма має чітко сформульовану мету, яка відповідає місії та стратегії закладу вищої освіти

Мета ОНП сформульована з урахуванням місії та стратегії Сумського державного університету.

4. Мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням потреб заінтересованих сторін

Інтереси різних категорій стейкхолдерів враховуються в процесі визначення мети ОНП "Маркетинг" і в процесі формування ПРН. Процедура вдосконалення та затвердження освітньо-наукової програми передбачає її обов'язкове обговорення здобувачами освіти, роботодавцями, академічною спільнотою та такими стейкхолдерами як: London Academy of Science and Business та International Social Marketing Association.

5. Мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку науки, спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Цілі освітньо-наукової програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням сучасних наукових тенденцій, вимог ринку праці, галузевого та регіонального контексту.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Аналіз

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо обсягу освітніх програм для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг ОНП (60 кредитів) відповідає вимогам законодавства для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявленої мети та програмних результатів навчання. Зміст освітньої програми забезпечує формування загальнокультурних та громадянських компетентностей, досягнення програмних результатів навчання, що передбачають готовність здобувача самостійно здійснювати аналіз та визначати закономірності суспільних процесів

Зміст освітньої програми є інноваційним, має чітку структуру і логічне обґрунтування. Найвний експериментальний блок – поведінкова лабораторія. Всі обов'язкові дисципліни відповідають трьохвекторній спрямованості і базуються на останніх трендах у галузі маркетингу (ОК 7 «Глобальні тренди в маркетингу»), міжнародних стандартах (ОК 9 «Споживацька поведінка»), економіко-математичного моделювання ОК8 «Моделювання в маркетингу». Набір ОК є інноваційним та забезпечується сучасними авторськими курсами, які базуються на експериментальних дослідженнях. Варто відзначити зразкову організацію вибіркового дисциплін за ОНП «Маркетинг»: курси є інноваційними та авторськими, розробленими провідними науковцями СумДУ, і відповідають сучасним тенденціям ринкового середовища. До таких дисциплін належать, зокрема: «Нейронаука в маркетингу», «Сталий розвиток», «Дослідницька доброчесність» та інші.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностей, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Всі освітні компоненти ОНП «Маркетинг» мають чіткий зв'язок зі спеціальністю 075 «Маркетинг», а їх зміст постійно вдосконалюється з урахуванням потреб здобувачів та стейкхолдерів. ОНП побудована на компетентнісному підході, до неї включені актуальні дисципліни, які сприяють досягненню програмних результатів навчання.

4. Структура і зміст освітньої програми передбачають можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

ОНП "Маркетинг" має усі можливості для формування індивідуальної освітньої траєкторії.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

ОНП "Маркетинг" передбачає практичну підготовку в обсязі трьох кредитів ЄКТС. Навчально-методична складова педагогічної практики включає в себе: здатність до науково-педагогічної діяльності, а також вміння застосовувати сучасні методи та інструменти маркетингу у викладацькій діяльності, що реалізується шляхом проведення занять і лекцій.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок

Обов'язкові і вибіркові ОК, які формують структуру ОНП забезпечують формування соціальних навичок у здобувачів.

7. Обсяг окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає законодавству, фактичному навантаженню здобувачів, та програмним результатам навчання

Обсяг ОНП та кожної освітньої компоненти у кредитах ЄКТС відображає фактичне навантаження здобувачів і відповідає вимогам стандарту, забезпечуючи досягнення цілей та ПРН, визначених в ОНП «Маркетинг».

8. Структура освітньої програми, освітні компоненти забезпечують практикоорієнтованість освітньої програми або узгоджені із завданнями та особливостями дуальної форми здобуття освіти (у разі реалізації цієї форми на освітній програмі)

ОНП «Маркетинг» характеризується практичною спрямованістю. СумДУ активно співпрацює з фахівцями-практиками, надає можливість відвідувати практичні заняття на філії кафедри на базі ТОВ "Технохім". Також, здобувачі освіти активно залучаються до НДР кафедри маркетингу.

9. Освітня програма забезпечує набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, направлених на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1, визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722

Зразковою практикою на ОНП «Маркетинг» є системне та різновекторне врахування цілей сталого розвитку у процесі підготовці здобувачів, що формує здатність ефективно вирішувати екологічні, економічні та соціальні виклики сучасності та інтегрувати принципи відповідального управління ресурсами та етичного підходу в усі професійні сфери, забезпечуючи довготривалий позитивний вплив на суспільство та довкілля. Зокрема, у рамках ОК7 “Глобальні тренди в маркетингу” є змістовні блоки “Споживання, соціальні та зелені тренди в маркетингу”, в рамках ОК 9 «Споживацька поведінка» блок «Дослідження екологічної поведінки споживачів у контексті глобалізації». В каталозі вибіркових дисциплін (<https://bitly.cx/Ke4ZW>), зокрема, є дисципліни «Сталий розвиток», «Прозорість, підзвітність та сталий розвиток бізнесу на шляху до євроінтеграції», «Sustainable Development: EU Policies Implementation», «Вступ до кліматичної політики ЄС». Формування тематики наукових досліджень здобувачів відбувається під впливом сформованих наукових шкіл кафедри маркетингу, тематика яких також тісно пов’язана з цілями сталого розвитку. Зокрема, Римарь Ю.В. «Формування стратегії зеленого маркетингу підприємства в умовах діджиталізації», Іванова Г.С. «Формування зеленого бренду країни при переході до інклюзивного економічного розвитку», Ус Я.О. «Механізми просування зеленого бренду підприємства», Іскаков А.А. «Маркетингові детермінанти зеленого розвитку країни», Боровик О.В. «Формування маркетингової стратегії зеленого розвитку країни: освітня компонента» тощо.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою укладені відповідно до Умов (Порядку) прийому на навчання для здобуття вищої освіти є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому до Сумського державного університету є чіткими та зрозумілими.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують її особливості

Правила прийому на ОНП «Маркетинг» відповідають стандартам і передбачають вступ осіб із магістерським рівнем освіти за результатами іспитів зі спеціальності, академічної української мови та тесту з іноземної мови ЄВІ, що забезпечує належну перевірку готовності абітурієнтів до навчання.

3. Заклад вищої освіти у межах освітньої програми здійснює визнання програмних результатів навчання та кваліфікацій, здобутих на інших освітніх програмах (зокрема під час академічної мобільності). Таке визнання здійснюється відповідно до чітких і зрозумілих правил, що не суперечать національному законодавству та міжнародним актам, є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються. Процедура та прийняті рішення про визнання належним чином документуються відповідно до законодавства

У ЗВО розроблені та опубліковані на сайті чіткі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, а також положення щодо академічної мобільності. Інформування здобувачів освіти про можливість визнання результатів навчання забезпечується шляхом надання доступу до відповідної нормативної бази та ознайомлення з необхідними документами під час укладення договору про навчання або стажування за програмою академічної мобільності.

4. Заклад вищої освіти у межах освітньої програми здійснює визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти. Таке визнання здійснюється відповідно до чітких і зрозумілих правил, що не суперечать законодавству, є доступними для всіх учасників освітнього процесу

Здобувачі освіти за ОНП "Маркетинг" активно беруть участь у програмах неформальної та інформальної освіти. Визнання результатів неформальної освіти відображаються у відповідних освітніх компонентах.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Аналіз

1. Освітній процес відповідає вимогам законодавства. Методи, засоби та технології навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі мети та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

За ОНП використовується комплекс методів, засобів та технологій навчання й викладання, які сприяють досягненню заявлених у освітній програмі меті та програмним результатам навчання.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі робочої програми навчальної дисципліни, силабуса)

Здобувачам надається доступна і зрозуміла інформація щодо ОК, що підтверджується результатами опитувань.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та мети освітньої програми

ЗВО створює умови, сприяє та залучає здобувачів до поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОНП "Маркетинг".

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) систематично оновлюють зміст освітніх компонентів на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Низка наведених прикладів оновлення науковими працівниками змісту своїх ОК свідчить про системну роботу.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності за освітньою програмою та закладу вищої освіти

Зразковою практикою в контексті даного критерію є: оновлення змісту ОК «Споживацька поведінка», ОК «Глобальні тренди в маркетингу», ОК «Управління науковими проектами» відбувається по результатах реалізації релевантних проектів ЄС по конкретних темах, компетентностях та РН. Одночасно досягнення результатів навчання підтверджується виконанням проектів які формують свідомі наукові траєкторії здобувачів. Ключові НПП ОНП є Головою та членами редакційних колегій журналів з менеджменту та маркетингу, які входять до першого квартилю Q1. Дослідники на програмі долучаються як до міжнародних наукових проектів так і до науково-дослідних тем МОН України, що демонструє наукову синергію та симбіоз інтеграції української та світової науки, одночасно представляючи ексклюзивну практику ОНП СумДУУ. Завдяки системному послідовному підходу відбувається системне забезпечення якості освіти та науки з моменту формулювання дослідницьких питань, концептуалізації, методології та до впровадження.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Аналіз

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому та оприлюднюються заздалегідь

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими та регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу та Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів ступеня доктора філософії.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності). Результати навчання підтверджуються результатами єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальностями, за якими він запроваджений

Форма атестації відповідає вимогам Стандарту вищої освіти.

3. Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів (у тому числі щодо наукової складової освітньо-наукової програми, за якою здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії), що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів (зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів), визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Процедура проведення контрольних заходів є чіткою, зрозумілою та доступною для здобувачів, основою чого є напрацьовані відповідні положення, а також належний рівень інформування здобувачів про їх використання на практиці.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через її імплементацію у культуру якості закладу вищої освіти) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

В СумДУ сформована чітка політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, розроблено нормативну систему, яка регулює забезпечення академічної доброчесності здобувачів та НПП.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Аналіз

1. Викладачі, залучені до реалізації освітньої програми, з огляду на їх кваліфікацію та/або професійний досвід спроможні забезпечити освітні компоненти, які вони реалізують у межах освітньої програми, з урахуванням вимог щодо викладачів, визначених законодавством

Кадровий склад, який є задіяним на ОНП є зразковим для реалізації освітньої і наукової діяльності. Так як до викладання залучені викладачі з високою професійною кваліфікацією та глибокою експертизою у своїх дисциплінах. Їх наукові публікації, міжнародні стажування та практична діяльність, тісно пов'язані з освітніми компонентами, підкреслюють значний досвід і знання у своїх галузях. Зокрема, проф. Люльов О. (<https://bitly.cx/YOr1gM>), д.е.н., який викладає дисципліну «Моделювання в маркетингу», має понад 13 років досвіду науково-педагогічної роботи, автор 115 публікацій у базі даних Scopus з h-індексом 40, брав участь у виконанні міжнародних та національних наукових проєктів, проходив стажування у Великій Британії, Польщі, Угорщині, Латвії та інших країнах. Проф. Пімоненко Т. (<https://bitly.cx/tlGR>), д.е.н., викладач дисциплін «Основи наукових досліджень та оприлюднення їх результатів» і «Споживацька поведінка», є стипендіатом програми імені Фулбрайта, має понад 11 років досвіду науково-педагогічної діяльності, 115 публікацій у Scopus з h-індексом 41, досвід участі у міжнародних та національних дослідженнях, а також стажування у США, Польщі, Угорщині та інших країнах. Проф. Чигрин О. (<https://bitly.cx/yGkOa>), д.е.н., викладач курсу «Глобальні тренди в маркетингу», має більш ніж 23 роки досвіду науково-педагогічної роботи, 32 публікації у Scopus, h-індекс 16, активно залучена до міжнародних та національних дослідницьких проєктів, пройшов стажування в Ізраїлі, Польщі, Туреччині, Індії та інших країнах. Наукові публікації викладачів, індексовані у базах Scopus та Web of Science, тому числі Q1, проходять ретельне рецензування і високо цінуються науковою спільнотою завдяки своїй обґрунтованості та цитованості. Це дозволяє вченим і студентам отримувати доступ до новітніх досліджень та використовувати їх для оновлення навчальних програм. Поєднання викладацької, наукової та практичної діяльності дає здобувачам можливість засвоїти не лише теорію, а й практичні навички, що є корисними для наукової та професійної діяльності. Їхнє визнання як національних та міжнародних експертів підтверджує високий рівень кваліфікації та впливовість у відповідних наукових сферах. НПП кафедри є членами та активно співпрацюють з провідними організаціями, такими як London Academy of Science and Business (Пімоненко Т., Люльов О., Квілінський О.), European Marketing and Management Association (Пімоненко Т., Люльов О., Чигрин О., Летуновська Н.), ГО "Українська Асоціація Маркетингу" (Чигрин О., Летуновська Н.) та International Social Marketing Association (Пімоненко Т., Люльов О.), що забезпечує інтеграцію світових практик у навчальний процес. Завдяки співпраці з цими організаціями програма реалізує спільні науково-дослідні проєкти, організовує конференції та воркшопи, що підвищують міжнародний статус програми.

2. Процедури конкурсного відбору викладачів є прозорими, недискримінаційними, дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми та послідовно застосовуються

В ЗВО сформовані прозорі та недискримінаційні процедури щодо відбору НПП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців, їх організації, професіоналів-практиків та експертів галузі до реалізації освітнього процесу

Інноваційною є практика залучення іноземних фахівців до штату НПП (які мають унікальний практичний та дослідницький досвід, а також високий рівень визнання в професійній чи академічній спільноті, для забезпечення різноманітності викладання та збагачення навчального процесу. Зокрема, Білан Ю. (<https://bitly.cx/ij2tru>), доцент, факультет менеджменту, Жешувського технологічного університету, Польща (249 публікацій у Scopus, h-індекс 40), Дзвігол Х. (<https://bitly.cx/hpbwi>), професор, Академія ВСБ в Домброва-Гурнича, Польща (38 публікації у Scopus, h-індекс 29), Квілінський О. (<https://bitly.cx/YA2SN1>), професор Лондонської академії науки і бізнесу, Англія (109 публікацій у Scopus, h-індекс 51).

4. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями, заохочує розвиток викладацької майстерності

Зразковою практикою є функціонування Центру розвитку кадрового потенціалу (<https://crkp.sumdu.edu.ua/uk/>), що виконує стратегічні функції, зокрема: формулювання пріоритетів кадрової політики, розробку системи кваліфікаційних вимог для всіх категорій персоналу, планування, стимулювання та контроль досягнень; аналітичний супровід розвитку персоналу (моніторинг статистичних та соціологічних даних, ідентифікація потреб, посттренінговий контроль результатів професійного розвитку); широкий спектр напрямів підвищення кваліфікації в СумДУ, орієнтований як на поглиблення спеціалізації, так і на розвиток метакомпетентностей, важливих для сучасного викладача та дослідника (цифрова, управлінська, комунікаційна, медійна, інклюзивна тощо). В СумДУ впроваджена зразкова та прозора система матеріального і нематеріального стимулювання працівників, що включає рейтингування за індивідуальними та колективними досягненнями (освітні програми, кафедри, інститути), конкурентний та стимулюючий принцип формування бюджетів кафедр та інститутів, преміювання за сукупністю показників, ресурсну підтримку для професійного зростання (інформація про можливості розвитку, інституційний супровід, фінансування тощо) та заохочення до участі в конкурсах, зокрема з педагогічних інновацій (<https://bitly.cx/5feKTn>, <https://bitly.cx/dWLSBV>, <https://bitly.cx/ityfdW>). Сумський державний університет займає високі позиції у національних та міжнародних рейтингах (<https://bitly.cx/XowF>), що свідчить про високу якість освітньої діяльності та потужні наукові досягнення.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Аналіз

1. Навчально-методичне забезпечення освітньої програми, фінансові та матеріально-технічні ресурси (програмне забезпечення, обладнання, бібліотека, інша інфраструктура тощо) забезпечують досягнення визначених освітньою програмою мети освітньої програми та програмних результатів навчання

СумДУ демонструє низку інноваційних практик, які впроваджено для забезпечення ефективності навчального процесу. Зокрема, інноваційною є Поведінкова лабораторія, де здобувачі мають можливість проводити дослідження в рамках тем дисертаційних робіт та виконувати госпдоговірну тематику (<https://bitly.cx/W5J7>). В рамках співробітництва з Університетом міста Ліверпуль (<https://bitly.cx/zv3mB>) в поведінкову лабораторію було передано обладнання Mobile Eye Tracking для проведення досліджень поведінки споживачів.

2. Заклад вищої освіти забезпечує доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми, відповідно до законодавства

Інноваційною є система особистого кабінету та навчальна платформа MIX, де для здобувачів доступна низка сервісів, зокрема, «Індивідуальна траєкторія навчання», «Оцінювання дисциплін», «Опитування», «Навчальна картка», «Навчальна група», «Розклад занять», «Електронний каталог», «Результати оцінювань», «Наукові публікації» тощо. Інноваційною є практика, в рамках якої в особистому кабінеті створено модуль TRES, за допомогою якого викладачі та здобувачі можуть звертатися анонімно з питаннями, що стосуються роз'яснень щодо навчального процесу. Зразковою практикою є розроблений онлайн-тур кампусом університету (<https://open.sumdu.edu.ua/en/>), де майбутні вступники дистанційно можуть ознайомитися з інфраструктурою університету, студентським кампусом, університетською клінікою, їдальнею, спортивним комплексом.

3. Освітнє середовище надає можливість задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою, та є безпечним для їх життя, фізичного та ментального здоров'я

Інноваційною є практика, в рамках якої створено платформу «Лібгайд» (<https://libguide.sumdu.edu.ua>), яка забезпечує швидкий та зручний доступ академічної спільноти до актуальної інформації, що є зразковим прикладом сучасної інформаційної підтримки для студентів і викладачів.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку, підтримку фізичного та ментального здоров'я здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою

СумДУ забезпечує доступ до більше, ніж 30 баз даних: Scopus, Web of Science, Sci Val, Science Direct, Springer Nature, Cambridge University Press, Oxford University Publishing та інші (<http://surl.li/lcbqll>). Інноваційною є практика інтеграції електронного каталогу з особистим кабінетом здобувачів та викладачів, що є зручним в користуванні, оскільки відбувається підбір необхідної літератури згідно зі спеціальністю. Зразковим є продемонстрований високий рівень забезпечення ліцензованого програмного забезпечення, яке використовують викладачі та студенти під час навчання (<http://surl.li/prlzgg>), також підтверджено відповідною ліцензійною документацією. Інноваційною є

практика, в рамках якої створено платформу «Лібгайд» (<https://libguide.sumdu.edu.ua>), яка забезпечує швидкий та зручний доступ академічної спільноти до актуальної інформації, що є зразковим прикладом сучасної інформаційної підтримки для студентів і викладачів.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

Позитивною практикою в СумДУ є реалізація низки соціальних проєктів «Бібліотека за безбар'єрністю» (<http://surl.li/tripoi>), який передбачає функціонування соціальних предметних бібліотекарів, які забезпечують доступ до послуг бібліотеки всім учасникам освітнього процесу, особливо особам з особливими потребами, «Університет, дружній до сім'ї» (<http://surl.li/rvkggo>), що спрямований на сприяння гендерній рівності та створення рівних можливостей для здобувачів з дітьми, психологічна служба (<http://surl.li/rwlsxf>), координаційний центр гуманітарної політики (<http://surl.li/kaewtf>), де здобувачі можуть звернутися за допомогою та підтримкою.

6. Наявні унормовані антикорупційні політики, процедури реагування на випадки цькування, дискримінації, сексуального домагання, інших конфліктних ситуацій, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Інноваційною є практика використання субрахунків кафедр та інститутів СумДУ, в рамках якої діє практика використання субрахунків кафедр, які складають 15% від загального бюджету та спрямовуються на оплату праці, потреби кафедр, витрати на відрядження, академічну мобільність і закупівлю обладнання. Інноваційним є те, що керівники підрозділів мають автономію у використанні цих коштів, що сприяє ефективному розподілу ресурсів. Відповідне підтверджується Положеннями про субрахунки структурних підрозділів (<http://surl.li/jaizbo>), про механізми використання фонду оплати праці з субрахунків (<http://surl.li/xrvngxk>).

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Аналіз

1. Заклад вищої освіти послідовно здійснює визначені ним процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

В СумДУ існує зразкова система забезпечення якості (<https://bit.ly/34F5YBN>, <https://bit.ly/4eakDn5>), яка охоплює всі аспекти освітньої діяльності. Основним документом, який регулює цю систему, є "Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СумДУ". Внутрішня система забезпечення якості освіти охоплює 5 інституційних рівнів (<https://bit.ly/3XyV8Vj>). Перший рівень - здобувачі вищої освіти, які беруть участь у ВСЗЯ через опитування; другий - розроблення, затвердження, моніторинг та перегляд ОНП, що здійснюється робочими проєктними групами під керівництвом гаранта програми, групами забезпечення, а також випусковими кафедрами. На третьому рівні (рівень інституту) процесами якості займається Рада із забезпечення якості ННЦ ПКВК. Четвертий та п'ятий рівні охоплюють заклад вищої освіти загалом: четвертий включає спеціалізовані підрозділи (Рада та Центр із забезпечення якості вищої освіти), а п'ятий - органи загального управління (Наглядова рада, Вчена рада, ректор), що мають часткові функції у процесах забезпечення якості. У функціонуванні система забезпечення якості також беруть участь органи студентського самоврядування, Студентська агенція сприяння якості освіти, а також інші служби й відділи закладу. Така система забезпечує неперервне підвищення якості освіти та адаптацію до вимог ринку праці й сучасних освітніх стандартів шляхом широкого залучення учасників освітнього процесу, мульти-рівневої організації, моніторингу і вдосконалення освітніх програм, прозорості і підзвітності, підтримка інноваційності.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через відповідні органи самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Пропозиції здобувачів вищої освіти беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Для забезпечення зворотного зв'язку на ОНП "Маркетинг" здобувачі залучаються шляхом їх участі у самоврядуванні, Раді із забезпечення якості СумДУ, ННЦ ПКВК, у роботі РПП і Студентської агенції співдії якості освіти. Пропозиції здобувачів вищої освіти беруться до уваги під час перегляду освітньо-наукової програми.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

ГЕР констатує залучення до процесу періодичного перегляду освітньої програми роботодавців та інших стейкхолдерів.

4. Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми (крім випадку проходження акредитації вперше)

На ОНП "Маркетинг" застосовується практика індивідуального підходу до відстеження кар'єрного шляху випускників.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на результати моніторингу освітньої програми та/або освітньої діяльності з реалізації освітньої програми, зокрема здійснений через опитування заінтересованих сторін

Рейтингування освітніх програм на базі оцінок здобувачів вищої освіти є інноваційною практикою в СумДУ. Цей процес здійснюється відповідно до методики, яка описана в Положенні про організацію оцінювання здобувачами вищої освіти якості освітніх програм, що реалізуються у СумДУ (<https://normative.sumdu.edu.ua/>). Шляхом акумулювання оцінок від здобувачів, університет може оцінити якість освітніх програм і вжити заходи для їх поліпшення. Зворотний зв'язок із здобувачами забезпечується кількома методами. По-перше, регулярно проводяться опитування щодо якості організації навчального процесу за кожною дисципліною згідно з «Положенням про організацію оцінювання якості освітньої діяльності здобувачами під час вивчення навчальних дисциплін». На основі результатів опитувань щорічно проводиться конкурс «Кращий викладач очима студентів», а викладачам із «недостатнім» або «низьким» рівнем організації освітньої діяльності надаються рекомендації з підвищення кваліфікації. По-друге, проводяться опитування щодо якості ОНП, результати яких враховуються під час її оновлення. Також, на запит, проводяться опитування з окремих проблемних питань і для моніторингу якості підготовки фахівців та розвитку наукової діяльності (<https://bitly.cx/AZl3e>). Пропозиції здобувачів, отримані в цих опитуваннях, враховуються для підвищення якості освітніх програм, а здобувачі своєчасно інформуються про терміни обговорення проєктів ОНП і можуть подавати власні пропозиції, які розглядаються РПП, забезпечуючи таким чином урахування їхніх інтересів у вдосконаленні програми.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та рекомендації, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Акредитація ОНП «Маркетинг» є первинною.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти формується культура якості освіти, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

Забезпечення якості освіти відбувається також за рахунок системної реалізації низки міжнародних проєктів (<https://bitly.cx/KjfVPPF>), які сприяють покращенню якості освіти через впровадження європейських стандартів, розвиток доброчесності, професіоналізму та прозорості у вищій освіті. Зокрема, ОПТІМА (<https://bitly.cx/MqCzW>), QuaRSU (<https://bitly.cx/ZDm010>), REHAB (<https://bitly.cx/O1ER>). Реалізація таких унікальних практик буде забезпечувати адаптацію вітчизняної системи забезпечення якості освіти відповідно до європейських стандартів, що підвищить рівень довіри до вітчизняних здобувачів та освітніх установ, розробку нових освітніх програм з урахуванням інноваційних практик, що збільшить професійний потенціал спеціалістів у сфері охорони здоров'я, підвищення стандартів і доброчесності в через створення етичних та професійних стандартів, які сприятимуть розвитку демократичного суспільства, підтримку механізмів визнання українських кваліфікацій за кордоном, прозорість та доброчесність у вищій школі, що сприятиме довірі до навчальних процесів і посиленню ролі академічної відповідальності у суспільстві.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Аналіз

1. Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Зразковою практикою вважається впровадження багато векторної системи електронного освітнього простору для здобувачів та викладачів (Особистий кабінет, MIX, OCW, LectureED). Відповідна практика демонструє високий рівень управління освітнім процесом і забезпечує прозорість управлінських рішень, оскільки кожен учасник має доступ до актуальної інформації та має можливість організувати багатовекторну комунікацію.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Зразковою є система оприлюднення, обговорення та удосконалення проєктів освітньо-наукових програм для ознайомлення та подання пропозицій від усіх зацікавлених сторін.

3. Заклад вищої освіти забезпечує на своєму вебсайті відкритий доступ до інформації та документів відповідно до законодавства. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (освітню програму у повному обсязі, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін, можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

ЗВО своєчасно оприлюднює на офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про ОНП в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Аналіз

1. Зміст освітньо-наукової (освітньо-творчої) програми забезпечує повноцінну підготовку аспірантів (ад'юнктів) до розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності за відповідною спеціальністю (спеціальностями) та/або галуззю знань (галуззями знань), володіння методологією наукової та педагогічної діяльності

ОНП за своїм змістом та обсягом відповідає вимогам підготовки ЗдВО ступеня доктора філософії, відповідає науковим інтересам аспірантів і включає всі необхідні компоненти для повноцінної підготовки до дослідницької та викладацької діяльності.

2. Наукова (освітньо-творча) діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямку досліджень (творчості) наукових (творчих) керівників

Зразковою є практика системної гармонізації наукових інтересів здобувачів з дослідницькими та викладацькими інтересами НПП, яка характеризує системну участь наукових керівників і співробітників кафедри маркетингу у вітчизняних (науково-дослідні роботи на замовлення МОН, Національного Фонду Досліджень України) та закордонних дослідницьких проєктах (імені Жана Моне, проєкти Вишеградського фонду, Швейцарського національного наукового фонду (SNF), науково-дослідні роботи та індивідуальні гранти на наукові стажування (Erasmus+, Fulbright, Ліверпульський університет, стипендії урядів Словаччини, Латвії, Литви, Туреччини, Ізраїлю, програма ІТЕС Республіки Індія). Це надає можливість удосконалювати зміст освітніх компонентів і впроваджувати кращі світові практики у навчальний процес.

3. Заклад вищої освіти здатний сформувати разові спеціалізовані вчені ради (разові спеціалізовані ради з присудження ступеня доктора мистецтва) для атестації аспірантів (ад'юнктів), які навчаються на відповідній освітній програмі

ЗВО підтвердив свою спроможність забезпечити формування разових вчених рад за кількісними та якісними показниками.

4. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує можливості для виконання наукових досліджень (творчих проєктів) і апробації їх результатів відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, концертів, спектаклів, майстер-класів, персональних виставок, публічних виступів, надання доступу до використання лабораторій, обладнання, інформаційних та обчислювальних ресурсів тощо)

У СумДУ створено всі необхідні організаційні й матеріально-технічні умови для проведення та апробації результатів досліджень, участі здобувачів у міжнародних проєктах як співвиконавців, а також функціонування спеціалізованих рад для атестації. Зразковою є практика, коли НПП та здобувачі кафедри маркетингу мають можливість публікувати результати своїх досліджень у наукових виданнях ННІ БіЕМ, зокрема «Marketing and Management of Innovations», який віднесено до категорії «А» та індексується БД Web of Science (<https://mmi.sumdu.edu.ua>) та «Economic sustainability and business practices», який віднесено до категорії «Б» (<https://bitly.cx/PSNnED>). Згідно з редакційною політикою журналів здобувачі можуть публікувати статті безкоштовно, а НПП зі знижкою.

5. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, концерти, спектаклі, майстер-класи, персональні виставки, публічні виступи, участь у спільних дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах тощо

Зразковою є практика, яка стосується системного проведення на кафедрі маркетингу проводиться щорічна International Interdisciplinary Scientific Conferences «Digitalisation and Sustainability for Development Management: Economic, Social, and Ecological Aspects», яка індексується БД Scopus (<https://bitly.cx/oiMH>), де викладачі та здобувачі мають можливість безкоштовно публікувати свої тези.

6. Наявна практика участі наукових (творчих) керівників аспірантів (ад'юнктів) у дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах, результати яких регулярно публікуються, презентуються та/або практично впроваджуються

Керівники мають досвід реалізації науковою діяльністю шляхом виконання дослідницьких проєктів, результати яких регулярно публікуються та впроваджуються у звітах науково-дослідних робіт.

7. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових (творчих) керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення здійснення наукового (творчого) керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

ВСумДУ забезпечено високий рівень культури якості й академічної доброчесності всіх учасників освітнього процесу. Інноваційною практикою є забезпечення академічної доброчесності через створення комплексного освітнього середовища, яке сприяє прозорості та відповідальності. В каталозі дисциплін загальної підготовки є дисципліна «Дослідницька доброчесність». СумДУ проводить регулярні відкриті дискусії та роз'яснювальні заходи, зокрема настановчі наради для аспірантів, що дозволяє посилювати розуміння важливості академічної доброчесності. Зразковою є практика, в рамках якої на кафедрі маркетингу реалізується проєкт імені Жана Моне «With Academic integrity to EU values: step by step to common Europe», присвячений сприянню розумінню європейської культури та поширенню найкращих європейських практик щодо доброчесності та свідомого громадянства, як в академічному та науковому середовищі, так і в різних сферах суспільства, які утворюють основу для вступу в Спільну Європу (<https://bitly.cx/uAGKPI>). Завдяки цьому СумДУ формує стійку культуру академічної доброчесності та відповідальності серед усіх учасників освітнього процесу.

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування освітньої програми

В процесі розробки та оновлення ОНП враховувати досвід більшої кількості українських та іноземних ЗВО.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рекомендації відсутні.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рекомендовано розширити залучення здобувачів третього рівня вищої освіти до міжнародної академічної мобільності, зокрема, за рахунок програм віртуальної академічної мобільності.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рекомендації відсутні.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Посилити роботу зі здобувачами щодо їх інформування про потенційні можливості вирішення конфліктних ситуацій під час навчання.

Критерій 6. Людські ресурси

Рекомендації відсутні.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рекомендації відсутні.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рекомендації відсутні.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рекомендації відсутні.

Критерій 10. Навчання через дослідження
Рекомендації відсутні.

4. Додатки

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>ГЕР 07 ID 20762.pdf</i>	GYulkXkcorAokFMvNalJEaJMsTSCm1MdqD7ihDNl Fhw=

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ТРУНІНА ІРИНА МИХАЙЛІВНА